

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 7 maj 2008
Utskriftsvänlig pdf-fil

Vi talar idag gärna om den pågående professionaliseringen av idrotten, och det kan vara värt att betänka att proffsidrotten inte uppkommit under senaste 10-15 åren, och samtidigt att övergången från amatörideal till professionalism inom idrotten var ett segdraget paradigmskifte. En ny engelsk idrottshistorisk antologi, *Amateurism in British Sport: It Matters Not Who Won Or Lost?* (Routledge), sammanställd av Dilwyn Porter och Stephen Wagg, de Montfort respektive Leeds Met, bidrar till förståelsen för varför amatörismen hade ett så starkt fotfäste inom idrotten. I tio kortare essäer behandlas olika aspekter av amatörism i Storbritannien, och den underfundiga undertiteln antyder ett kritiskt perspektiv gentemot den höga svansföring som kännetecknade amatöridealets förespråkare. Christer Ericsson har med intresse läst *Amateurism in British Sport*, och i sin recension lyfter han fram de bidrag som har relevans i en svensk kontext, av Richard Holt, Martin Polley och James Riordan, samt John Bales kapitel om Roger Bannister, medeldistansaren som lyckades tjäna stora pengar på sin idrott mitt under brinnande amatöridealism, dels genom att skriva en bok om sitt lopp under fyra minuter på drömmilen (1954), dels som sportkommentator åt BBC. Bannister blev för övrigt sedermera framstående neurolog och rektor för Pembroke College, Oxford.

Om brittisk amatöriddrott

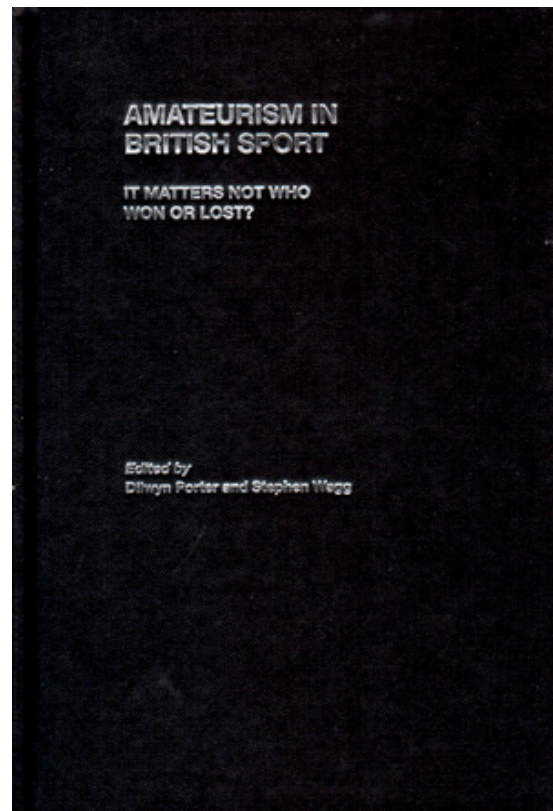
Christer Ericsson

Mälardalens högskola

Dilwyn Porter & Stephen Wagg (red)
Amateurism in British Sport: It Matters Not Who Won Or Lost?
201 sidor, inb.
Abingdon, Oxon: [Routledge](#) 2008
(Sport in the Global Society)
ISBN 978-0-415-38044-7

Denna antologi innehåller tio kortare essäer som samtliga behandlar amatörismen i den brittiska idrotten från mitten av 1800-talet och hundra år framåt – en period då ”amatör” stod för någon som utövade idrottslig aktivitet enbart för nöjes skull och inte för berömmelse eller materiella fördelar, en period som inom forskningen karaktäriserats som ”amatörismens hegemoni”. De som utövade idrott för sitt eget nöje sågs som bärare av viktiga värden. De symboliserade idrotten som en arena som stod fri från det negativa inflytandet från marknad, tävlingshets och teknokrati. Ett syfte med antologin är att kritiskt granska denna uppfattning genom att på ett djupare plan problematisera frågan om vad en amatör var och vad amatörismen egentligen innebar.

Antologin är tudelad där de första fem bidragen diskuterar den komplexa klasspolitiken som låg bakom indelningen i amatörism och professionalism inom idrotterna ridning, rugby, fotboll och cricket. Bland bidragen i antologins andra del behandlas bland annat amatöridealets inverkan på det brittiska utrikesdepartementets utnyttjande av idrott inom diplomatin, och att amatöridealets moral endast uppmärksammades när idrotten utövades av en gentleman. Svårigheten med att recensera en antologi är att göra alla bidrag rättvisa och som alltid när det gäller antologier så skiftar kvalitén på

bidragen. Allmänt kan sägas att inte alla bidrag uppfyller syftet med antologin, några gör det och då som ett resultat av en tydligare problematisering. Jag väljer att presentera de bidrag jag finner mest intressanta och som jag tror kan inspirera den svenska idrottshistoriska forskningen.

I antologins första essä diskuterar Richard Holt amatörismens ökande popularitet inom den växande medelklassen under den senviktorianska perioden. Holt visar att amatörismens hegemoni bars upp av en betydligt bredare och starkare klassbas än vad som tidigare antagits. Tidigare forskning har uppehållit sig vid moraliska och pedagogiska förklaringsfaktorer medan Holt argumenterar för betydelsen av den viktorianska tidens fokusering vid hälsa. Holt menar att arbete och hälsa var två sammankopplade influenser för det starka stödet för amatöristiska idrottsidealet. Amatören inom idrotten kom att representera idealbilden av den nye engelske gentlemanen. Holts slutsats är att jämte faktorer som moral, bildning och social klass måste ekonomiska, medicinska och estetiska faktorer tillfogas. Amatörismen hade sina rötter såväl i medelklassens materiella liv som i överklassens patriciska livsstil och ideal.

Intressant är också Martin Polleys analys av hur det brittiska utrikesdepartementet använde sig av idrotten i diplomatin under 1900-talets första hälft. De som rekryterades till utrikesdepartementet var män som hade utbildning från public schools som exempelvis Eton och Harrow, där de stöpts i den senviktorianska tron på gentlemannaamatörismen. Därför är det inte särskilt förvånande att idrottsdiplomatin också praktiserades på ett amatörmässigt vis.

James Riordans bidrag om amatörismens ideal inom den politiska vänsterns idrottsrörelse ger också intressanta perspektiv då han visar inte bara på hur utbredd kritiken mot den gentlemanmässiga amatörtraditionen var inom den organiserade vänsterns idrottsrörelse i början av 1900-talet, utan också att denna kritik riktade sig mot den organiserade amatöriddrottens sociala exkludering av arbetare och hyllade ett annat amatörideal som byggde på folkligt idrottsligt massdeltagande som rekreation.

Ett bidrag som har en tydligare teoretisk ingång i sin ansats än övriga är John Bales artikel om den engelske medeldistanslöparen Roger Bannister, som sprängde 4-minutersvallen på en engelsk mile. Bale prövar här ett intressant grepp som visar på en framkomlig alternativ ansats i försöken att fördjupa analysen av begreppen amatörism och professionalism. Bale undersöker amatören Bannister och använder sig av den franske sociologen Pierre Bourdieus kapitalbegrepp. Tidsmässigt är studien förlagd till 1950-talet då amatörismens hegemoni började hamna under starkt tryck. Bannister omvandlade sitt fysiska kapital till symboliskt kapital genom sina prestationer på löparbanan. Det kapitalet omvandlade han eller omsatte i ekonomisk vinst på flera sätt, dels genom att skriva böcker om sina prestationer, vilka sålde i mycket stora upplagor, och dels genom att få möjligheten att verka som sportjournalist både i stora idrottsmagasin samt som expertkommentator för BBC. Bannister tjänade en förmögenhet på denna verksamhet.

Bales slutsats är att genom att analysera exemplet amatören Bannister med hjälp av Bourdieus kapitalbegrepp kan man se att den traditionella uppfattningen om innehållet i begreppsparat amatör/professionell inte är särskilt förklarande när det gäller att undersöka en idrottsmans status. Amatörism i sin rena form var oförenlig med det växande sociala och symboliska kapital som ledande "amatör"-idrottare kunde samla ihop och omvandla på en marknad. Greppet är intressant men behöver fördjupas med bland annat en ordentlig definition av det "idrottsliga fältet".

© **Christer Ericsson 2008**

 Köp boken från Adlibris.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Køb bogen fra eLounge.dk